

foto: A. Seifert Barba

Geografska širina

e-novičnik Oddelka za geografijo FF UL

januar 2019

ISSN: 2630-1660

Dogodki

Ob stoletnici Oddelka za geografijo na Filozofski fakulteti v Ljubljani vas Oddelek za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, društvo CIPRA in društvo Focus vabimo na **znanstveno-strokovni posvet Lokalni, regionalni in globalni viri onesnaženega zraka: meritve, spremljanje in usmerjanje politik**. Dogodek se bo odvijal **5. februarja** med 9:00 in 12:30 v Modri sobi v 5. nadstropju Filozofske fakultete. Za več informacij, program dogodka in informativne prijave obiščite spletno stran Oddelka za geografijo, zavihek 100-letnica - dogodki.

Rezervirajte si tudi termin **21. 3. 2019**, ko bo na vrsti dogodek z naslovom **Poplave so del našega vsakdana**. Več informacij sledi v prihodnji številki!

Informativni dnevi na Oddelku za geografijo

- petek, 15. 2. 2019, ob 10.00 in 15.00
- sobota, 16. 2. 2019, ob 10.00

Predavalnici 232 in 233
(2. nadstropje)

Vljudno vabljeni!

Draga geografinja, dragi geograf!

Z letom 2019 smo dočakali 100 let našega Oddelka in naše Univerze. Na Oddelku so priprave na dogodke ob omenjenem jubileju že v polnem teku. Praznovanje smo otvorili z razstavo o ledenikih, nadaljevali bomo s strokovnim posvetom o virih onesnaženega zraka. Podrobnejši program dogajanj lahko najdete na naši spletni strani pod zavihkom 100-letnica, vsekakor pa ne pozabite na naš svečano-družabni dogodek, 20. septembra 2019 - prijave nanj bodo odprte v kratkem.

Želimo vam prijetno branje!
Oddelek za geografijo

-letje geografskih doživetij

Novice

Ledeniki v Sloveniji - predavanje in razstava

V četrtek, 17. 1. 2019 smo na Oddelku za geografijo začeli s sklopom dogodkov ob obeležitvi 100-letnice oddelka.

Za uvod smo poslušali predavanje Ledeniki v Sloveniji. Mag. Miha Pavšek z Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU je predaval o bogatih 70-letnih izkušnjah merjenja Triglavskega ledenika. Pavšek, ki je eden od soavtorjev razstave, pravi, da se Triglavski ledenik vztrajno manjša in tudi tanjša, kljub temu pa nas je presenetil, saj so v začetku tisočletja raziskovalci predvidevali, da bo kmalu izginil. Kljub temu še vedno vztraja in danes obsega nekaj manj kot 0,8 ha površine, kar je manj kot ledenik pod Skuto. V nadaljevanju je dr. Uroš Stepišnik z Oddelka za geografijo predstavil širši vidik poledenitve v Alpah in Dinarskem gorstvu. Poudaril je, da imamo o

obsegu poledenitve na slovenskem pomanjkljive in zastarele podatke. Potrebne bi bile temeljite raziskave in datacije materiala, ki zaenkrat niso bile izvedljive zaradi velikih stroškov. Predavanju je sledila otvoritev razstave Zeleni sneg - včeraj, danes, jutri: 70 let rednih opazovanj Triglavskega ledenika. Razstavo si lahko na oddelku ogledate še do konca januarja.

Tina Vrabčič

Predavatelja mag. Miha Pavšek in dr. Uroš Stepišnik (foto: T. Vrabčič).

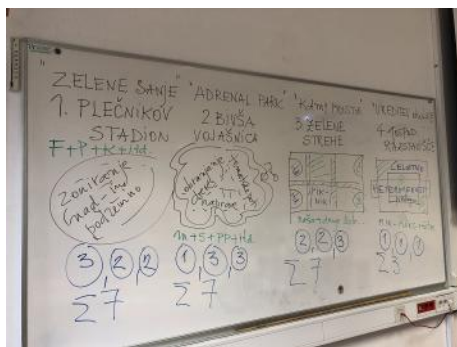
S srednješolci o zeleni infrastrukturi

V ponedeljek, 10. decembra 2018, smo na Oddelku za geografijo FF UL izvedli delavnico s tematiko zelene infrastrukture za srednješolce Srednje gradbene, geodetske in okoljevarstvene šole iz Ljubljane. V celoti smo jo organizirali študenti prvega in drugega letnika magistrskega študija geografije, in sicer v sklopu predmeta Razvojna neskladja na podeželju.

Dijaki in študenti pri delu (foto: I. Potočnik Slavič).

Z dvodelno delavnico, ki je vključevala kratko predpripravo ter izdelavo in predstavitev lastnih predlogov revitalizacije funkcionalno razvrstjenih območij (na primeru Plečnikovega stadiona, nekdanje vojašnice, klustra izobraževalnih ustanov za Bežigradom in Gospodar-skega razstavišča), smo želeli dijakom približati vedenje in zavedanje, da lahko (oziroma bodo kmalu) tudi sami vplivajo na oblikovanje elementov zelene infrastrukture v (lokalnem) okolju bodisi kot posamezniki, v sklopu javne pobude ali kako drugače.

Delovni proces, območja in predlogi (foto: I. Potočnik Slavič).

Za nas študente je bila to odlična priložnost, da smo lahko delili svoje znanje, preizkusili komunikacijske veščine in se soočili z načrtovanjem delavnice. V zaključku smo dijake

povabili tudi k informativnemu dnevnu našega oddelka (15. in 16. 2. 2019), kjer bodo lahko spoznali še ostala področja in aktivnosti, pri katerih sodelujemo geografi v sklopu našega študija. Tovrstne delavnice, s katerimi želimo mladim pokazati, kakšen je študij geografije in kakšna so znanja, veščine in kompetence geografov, smo pripravljene za zainteresirane srednješolce in njihove učitelje organizirati tudi v bodoče.

Nataša Golobič

Dinarski kras: Severni Velebit

Velebitsko podgorje z zalivom Zavratinica (foto: V. Glavaš).

Pri Znanstveni založbi filozofske fakultete je izšla monografija z naslovom Dinarski kras: Severni Velebit. V njej so objavljeni rezultati večletnih raziskav sodelavcev Oddelka za geografijo Univerze v Ljubljani in Oddelka za arheologijo Univerze v Zadru. Monografija obravnava geografsko, kulturno, zgodovinsko, geomorfološko, glaciološko, naravovarstveno in vegetacijsko problematiko Severnega Velebita. Celotna odprtodostopna publikacija je dosegljiva na portalu E-knjige: <https://e-knjige.ff.uni-lj.si/znanstvena-zalozba>.

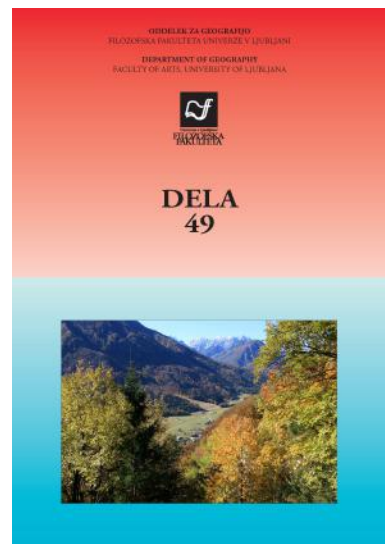

Veliki Lubenovac v Narodnem parku Severni Velebit (foto: U. Stepišnik).

Uroš Stepišnik

Nova številka revije Dela

Konec leta 2018 je izšla 49. številka znanstvene revije Dela, ki jo Oddelek za geografijo FF UL izdaja že od leta 1985. Na 120 straneh prinaša pet

člankov tako s področja fizične kot družbene geografije, eden med njimi pa se posveča zgodovini geografije v srednjem veku. Članki so na voljo tudi na spletnem naslovu:

<https://revije.ff.uni-lj.si/Dela>

Dejan Cigale

Širjenje pozidave. Kokoš, ki nese?

V Ekomuzeju Pivških presihajočih jezer smo sezono 2019 Modrinovih večerov otvorili v četrtek, 17. 1., z zanimivim predavanjem geografa Blaža Repeta, z naslovom Širjenje pozidave. Kokoš, ki nese? Udeleženci

Predavatelj Blaž Repe (foto: E. Šabec).

smo bili deležni poglobljene obravnave prsti. Poučili smo se o funkcijah prsti in procesih ter dejavnostih s katerimi prst izgublja mo ali hromimo njene funkcije in problematiki širjenja pozidave ter izgubljanja naravnih površin, ko velikokrat žrtvujemo ravno kvalitetne kmetijske površine. Ob koncu je sledil še pregled širjenja pozidave na primeru lokalnih občin, Postojne in Pivke, koder smo v zadnjih 15 letih širili pozidavo predvsem na gozdnih površinah.

Eva Šabec

Novice

Selitev knjižničnega gradiva v skladišče

Zaradi vse večje prostorske stike knjižnic in neustreznega skladišča, ki ga je Osrednja humanistična knjižnica imela v stavbi na Karlovški ulici, je Filozofska fakulteta dalj časa iskala ustrezno skladišče za knjižnično gradivo. V letu 2018 je končno dobila prostore v Zgornjih Jaršah in po preureditvi (z montažo polic) so knjižnice v decembru pričele s selitvijo gradiva. Bibliotekarji so se predhodno organizirali v dve delovni skupini, ki sta vodili pripravo in sedaj organizacijo selitve. Knjižnice bodo v skladišče selile gradivo, ki ni v pogosti uporabi, dvojnice in tisto gradivo, ki

je digitalizirano. Hkrati bo potekal odpis zastarelega gradiva. Kako se bo gradivo iz skladišča v Zgornjih Jaršah dostavljalo na Filozofsko fakulteto še ni znano, želje so, da bi uporabnik gradivo po naročilu dobil v čim krajšem možnem času. Izpraznjeni prostori v knjižnicah pa naj bi omogočili nova čitalniška mesta in če bo možno – preureditev v sodobne knjižnice s prostim pristopom. Knjižnica Oddelka za geografijo bo v prvi fazi v skladišče preselila diplomska dela in seminarske naloge starega univerzitetnega programa. Postopno bo tja selila tudi zaključna dela bolonjskega študija. Nato bodo na vrsti revije in dvojnice. Na izpraz-

njene police v omarah na hodniku in predavalnicah bomo prestavili starejše gradivo, ki pa je še vedno v uporabi. Želimo si, da nas po tem čaka preureditev knjižničnih prostorov.

Lucija Miklič Cvek

Preseljene diplome in seminarske naloge (foto: S. Jontez).

Utrinki

Malo nostalgije: Spomini na študijska leta in na zaposlitev - II.del

In ekskurzije. Te so bile nekaj posebnega. Vse so nas zelo dobro povezovale med seboj. Po opravljenem delu smo imeli dovolj časa za posejanje, veseljačenje in prepevanje. Pobudnik tega zadnjega je bil prav profesor Ilešič. Bili smo pravi, čeprav tu in tam malo razglašen pevski zbor. Za vsak letnik sta bili praviloma predvideni dve ekskurziji. Povečini nas je vodil profesor Ilešič, včasih tudi dr. Vladimir Klemenčič. Šele v višjih letnikih so se mu pridružili novi asistenti, predvsem Marjan Žagar in Igor Vrišer.

V dijaških letih sem imela premalo priložnosti, predvsem pa ne sredstev, da bi si ogledovala Slovenijo. Poznala sem le dve, tri območja, kjer imam sorodnike. Ko sem v 2. letniku postala demonstrator in s tem imela tudi dolžnost pripraviti organizacijski del posameznih ekskurzij (kartografski material, vozovnice, napotnice za profesorje in podobno), sem izkoristila to priložnost, da sem hodila na ekskurzije tako z višjimi letniki kot tudi s kolegi za nami. V treh letih sem »prekolovratila« precejšen del Slovenije, ki je prej sploh nisem poznala. To je bila odlična učna doba. Prevozno sredstvo je bil samo vlak, poleg njega pa seveda pešačenje – in to kar lepo število kilometrov na dan. Dogodili so se nam številni zabavni in komični dogodki. Tudi pozneje, v sedemnajstih letih svojega službovanja na oddelku, sem bila na

številnih ekskurzijah. V mojih spominih so se nekatere pomešale med seboj. Nekatere dogodivščine so vredne, da jih izpovem mlajšim rodovom.

Ko smo se v 1. letniku odpravili na našo prvo tradicionalno ekskurzijo v Posavsko hribovje, nam je profesor Ilešič dal natančna navodila, kako naj bomo opremljeni, oblečeni, obuti. To je bilo nujno, saj mnogi kolegi niso bili navajeni gibanja v naravi. Zabičal je, da moramo imeti s seboj tudi dežnike, posebej, če je bila vremenska napoved slaba. Ekskurzij praviloma nikoli nismo prelagali ali odpovedovali. Ker se nam je zdel dežnik povsem nezdržljiv s hojo, se je večini zdel povsem nepotreben. Drugih zaščitnih pripomočkov za primer dežja pa takrat še ni bilo. Ko smo se zjutraj pojavili na železniški postaji v lahkih jopičih, puloverjih in podobnem je profesor Ilešič imel s seboj ogromen dežnik. In čez čas je res začelo deževati. Profesor je razpel svoj ogromen dežnik in napredoval kot pod velikim šotorom. Ostali smo bili kmalu krepko mokri, tudi do kože. To je bilo dovolj, da smo bili na naslednjih ekskurzijah vsi do zadnjega opremljeni z dežniki, tudi z zložljivimi, ki so se začeli pojavljati prav takrat.

S profesorjem Ilešičem – imenovali smo ga kar Ile – je povezan tudi naslednji dogodek. V 4. letniku smo se z vlakom odpeljali do Ljutomera,

nato pešali do Mure, se z brodom prepeljali na levi breg Mure, pešali do Murske Sobote, od tam do Sebeborec – in nazaj do železniške postaje v Murski Soboti. Za mene je bilo vse to zelo novo, ker sem bila prvič v Prekmurju. Nikoli ne bom pozabila Sebeborske terase, ki nam jo je že vsem utrujenim predstavil starejši kolega Ludvik Olas, po domače Lajči. V Ljutomeru smo po večerji posedeli v gostilni. V tistem času je profesor Ilešič objavil svojo novo regionalizacijo Slovenije. Prlekijo in Prekmurje je združil v novo regijo Pomurje. Tako smo sedeli v neki gostilni, z nami pa tudi nekaj domačinov, s katerimi je profesor živahno razpravljal, a sogovorniki niso vedeli, s kom govorijo. V tistih krajih se je profesor Ilešič vedno počutil kot doma, saj je bil iz naselja nedaleč od Sv. Jurija ob Ščavnici doma njegov oče, znani slavist dr. Fran Ilešič. Naenkrat se je eden od domačih očancev začel razburjati, češ: «... mi smo Prleki in bomo Prleki tudi ostali. Tam v Ljubljani pa si je neki Alešič izmislil in nas z onimi čez Muro vtaknil v Pomurje». Profesor je prav nedolžno sedel poleg njega in svetohlinsko obračal oči ter prikimal. Ostali za mizo smo komaj krotili smeh.

Na neki ekskurziji enega od nižjih letnikov, ki smo jo zaključili v Gornji Radgoni, so starši ene od študentk vse udeležence povabili na kosilo. Poleg imenitne enolončnice smo pili

tudi odlično vino. Po kosilu je imel profesor namen, da nam ob mostu pove še nekaj o zgodovini obeh naselij tostran in onstran Mure, ki ju je takrat ločil strogo zastraženi most. Ura pa je tekla in do mosta smo prišli precej pozno in to precej dobre volje. Profesor se je postavil pred nas in rekel: »Tukaj je Jugoslavija in tam čez je Avstrija. In to je vse.« Obrnil se je in odkorakal do bližnje železniške postaje. Malo začudeni nad tako kratko razlago smo odhiteli za njim in pri tem opazili, da nekaj fantov manjka. Vlak je bil tik pred odhodom. Vsi prestrašeni smo strmeli v smer, od koder naj bi se prikazali. A videli nismo nikogar! Vlak se je začel premikati. Takrat pa so se prikazali. Mahali so z rokami in vpili, mi na vlaku pa z njimi. Po nekaj desetih metrih se je vlak ustavil, zamudniki so srečno zlezli na njega in končno smo se lahko odpeljali. Vsi smo zaploskali, sprevodnik pa nas je z veseljem opazoval. Na eni od ekskurzij smo spoznavali Laško in okolico. Prenočevat smo šli v planinsko kočjo na Šmohorju nad Laškim. Najbrž je bila takrat to najcenejša možnost. Pred kratkim sem bila po dolgih letih znova v tej koči, a z avtomobilom. V spominu sem imela, da smo pešačili kakšno uro, tokrat pa sem bila presenečena, saj oddaljenost ni majhna. V koči je profesor Ilešič vprašal, kaj bo za večerjo. Zajtrke, večerje in prenočevanje so imeli študenti plačano. Izvedeli smo, da bodo vampi. Začelo se je splošno negodovanje. Profesor se je razhudil nad »izbirčnostjo«, a na koncu smo se pogodili, da tisti, ki vampov ne marajo, dobijo jajčka. Med »neljubitelji« vampov sem bila tudi sama, vendar mi je bilo nerodno to povedati po vseh tistih pregovarjanjih. Od takrat sem jedla vampi le trikrat, prvič, zadnjič in nikoli več. Po večerji se je ob kozarcu razpoloženje hitro

dvignilo. Tudi ob tej priložnosti - kot pred tem - so se dolgo v noč razlegali naši boljši ali slabši pevski poskusi. Glavni pevec je bil profesor Ilešič. Peli smo predvsem narodne pesmi, partizanske, poskušali pa smo celo z nekaterimi popevkami. Na ekskurziji smo imeli tudi gosta, profesorja, mislim iz Beograda. Naš vlak dalje na Štajersko je imel odhod iz Laškega zgodaj zjutraj, menda okrog 7. ure zjutraj. Odhod iz kočje je bil planiran ob 5. uri zjutraj. Ob enih zjutraj je razigrani družini naš gost odločno povedal, da gre spat in si naj profesor kar predstavlja, da bo ta ves razigrani »narod« drugo jutro sposoben vstati še pred 9. uro. Ne spomnim se, kdaj smo šli spat, če smo sploh šli, vendar smo točno ob petih že vsi korakali v dolino. Z nami je vztrajal celo Igor Vrišer, takrat asistent, ki ni pil, ker ga je bolel želodec, in ni pel, ker je trdil, da nima posluha. Gost pa je samo majal z glavo in še dolgo po tem povsod razlagal, da je kaj takega mogoče samo v Sloveniji.

Smešnih dogodivščin je bilo veliko tudi ob drugih prilikah. V tistem času je bil dr. Vladimir Klemenčič obseden s »kmečkimi sinovi«, kot smo to imenovali. Na primeru naselja Podgorje pri Kamniku je namreč razlagal deagrarizacijo in urbanizacijo našega podeželja s tem, da sinovi kmetov opuščajo kmetovanje in nekdanja kmečka poslopja uporabljajo za druge namene, predvsem za obrtno dejavnost. Tako smo na neki ekskurziji peš prišli od Save v južni del Domžal. Ustavili smo se ob nekem dvorišču, kjer je bil velik hlev. Klemenčič je začel s svojo priljubljeno razlago, eden od študentov pa se je počasi približal hlevu in na široko odprl vrata. V hlevu je bilo vsaj 30 krav. Takoj smo jo pobrali naprej.

Za vse profesorje je bilo znano, da na terenu niso mogli prenehati z razlago, predvsem če je bila na programu

kakšna »priljubljena« tema ali objekt. Tako smo odšli nekega mrzlega zimskega dne z vlakom do Pivke. V Ljubljani smo bili že vsi na vlaku, prof. Klemenčiča pa od nikoder. Pojavil se je v trenutku, ko se je začel vlak premikati. Tako hitro, kot je takrat tekkel Klemenčič, nisem nikogar videla ne prej, ne pozneje. Ko je dosegel vlak, se je na pomoč stegnilo več fantovskih rok, ki so ga potegnile noter. Iz Pivke smo peš odšli navzgor proti Knežaku. Dosegli smo priljubljen Klemenčičev »fevd«. Tako smo študenti imenovali območja, kjer so profesorji raziskovali, pripravljali svoje doktorske disertacije ali znanstvene članke. Po nekaj kilometrih za Pivko se je dr. Klemenčič ustavil in začel z razlago. Bilo je zelo mrzlo, zemljo je pokrivala tanka, popolnoma zmrznjena snežna odeja. Vedno bolj nas je zeblo. On pa je neumorno razlagal naprej, čeprav ga skoraj nihče več ni poslušal. Naenkrat se je tiho oglasil eden od študentov: »Jaz sem že primrznil ob tla. Kako mi je žal, da nisem v Ljubljani izpustil njegove roke«. Klemenčič se ni povsem zavedal, kam je merila ta pripomba, a premaknili smo se le.

Veliko zabavnega se je dogajalo tudi na brucovanjih, na primer podeljevanje zlatih in srebrnih »čukcov« vsem tistim, ki so si pridobili pozitivno oceno šele po šestem (končno!) opravljenem izpitu iz statistike pri dr. Miranu Čuku. Šest nezadostnih ocen skupaj daje oceno šest in s tem tudi zlatega »čukca«. Mnogo zabavnih zgodb na račun študija, izpitov in tudi profesorjev ter asistentov bi lahko povedal še marsikateri kolega. Škoda, da se niso ohranile nekatere odlične karikature Matjaža Puca in Franca Jurija, ki so bile posebej pripravljene za brucovanja. Takrat pač nihče ni pomislil, da bi tak arhiv lahko kdaj komu ali za kakšen namen koristil.

Jelka Kunaver

Bruci na prvi ekskurziji, 1956; Brod na Muri, 1958; Pred Postojnsko jamo, 1958; 2. letnik v Wrocławu (foto: osebni arhiv J. Kunaver).